

Motion

1984/85:3231

Börje Stensson m. fl.

Reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. (prop. 1984/85:211)

I propositionen lägger regeringen fram förslag om prisregleringen på jordbruksprodukter fr. o. m. den 1 juli 1985. Förslaget överensstämmer med jordbruksnämndens förslag vid jordbruksprisförhandlingarna. Detta förslag accepterades varken av lantbrukarnas förhandlingsdelegation eller av konsumentdelegationen.

Folkpartiet har flera gånger tidigare kritiserat den nu gällande förhandlingsordningen med s. k. fria förhandlingar. Vi anser att den tidigare ordningen med utgångspunkt i den s. k. produktionsmedelsindex (PM-index) bör återinföras. Det är uppenbart att det nuvarande förhandlingssystemet lider av brister, vilket inte minst framgår av att parterna denna gång inte har kunnat enas. En utgångspunkt i PM-index skulle skapa betydligt bättre förutsättningar för att parterna skall kunna komma överens.

Vi anser att kompensation för inträffade kostnadsökningar måste utgå. Regeringens och jordbruksnämndens förslag till kompensationsbelopp från den 1 januari 1986 har beräknats med utgångspunkt i en pris- och kostnadsprognos för tiden april-oktober 1985. Enligt vår uppfattning kommer denna prognos inte att hålla. T. o. m. april var inflationen i Sverige drygt 2,5 % och när man därtill lägger effekten av räntehöjningen och de föreslagna skattehöjningarna blir resultatet att inflationen redan före halvårsskiftet kommer att klart överstiga de målsatta 3 procenten. Hälften av kalenderåret 1985 återstår sedan.

Vi anser därför att jordbruket måste få kompensation för den verkliga utvecklingen av PM-index under andra halvåret 1985 (dvs. april-oktober).

Jordbruksnämndens förslag för den 1 juli 1985 uppgår till 465 milj. kr. Vi kan acceptera detta, men per den 1 januari 1986 måste kompensationsbeloppet beräknas med utgångspunkt i PM-index. Självfallet måste även Norrlandsstödet uppräknas enligt PM-index.

I vår motion med anledning av propositionen om livsmedelspolitiken föreslog vi att statens andel av kostnaderna för spannmålsöverskottet liksom kostnaderna för det särskilda Norrlandsstödet skulle tas över budgeten och således inte genom höjda konsumentpriser. I propositionen föreslås att jordbrukets priser skall räknas upp med 160 milj. kr. den 1 januari 1986 för att finansiera statens delansvar. Vi står självfallet fast vid att finansieringen skall ske med budgetmedel, vilket bör ges regeringen till känna.

Avgift på handelsgödsel och bekämpningsmedel

Alternativa produktionsformer inom jordbruket och trädgårdsnäringen är nödvändiga för att på lång sikt producera goda livsmedel och bevara markens produktivitet. Miljö och natur måste skyddas. Riksdagen beslöt därför att avgifter skulle tas ut på handelsgödsel och bekämpningsmedel och att medlen skulle användas till utökad forskning, rådgivning och miljöförbättrande åtgärder. Regeringen har nu ånyo uppskjutit sitt ställningstagande till hur dessa medel skall användas.

Vi kan inte acceptera detta utan anser att riksdagen redan nu bör ta ställning till hur en del av dessa medel skall användas.

Vid Sveriges lantbruksuniversitet pågår forskning inom många områden av stor betydelse för alternativ odling och möjligheten att minska jordbrukets miljöpåverkan. Långt framskridna planer finns också på att utvidga verksamheten på dessa områden. Emellertid saknas medel, framför allt för de forskartjänster som måste tillskapas. Vidare föreligger en risk för att universitetets mikrobiologiska institut måste minskas, vilket skulle vara fördödande för bl. a. sådan forskning som kan anvisa alternativ till dagens jordbruk.

Hagmark och andra naturliga betesmarker representerar stora värden för naturvärden och friluftslivet men har under lång tid minskat i areal på grund av rationalisering inom jordbruket. En ytterligare minskning, som är att vänta med nu rådande förutsättningar för jordbruket, ter sig oacceptabelt från naturvårdssynpunkt. Därför bör medel ställas till naturvårdsverkets förfogande för bidrag till fortsatt hävd av nedläggningshotad betesmark av stort allmänt värde. Bidragen bör ha formen av arealbidrag och utgå enligt de principer som redan tillämpas vid s. k. landskapsvård av odlingsbruk.

Dessutom bör medel kunna anvisas för direkt stöd till experimentverksamheter med alternativa odlingsmetoder liksom till inkörningskostnader vid sådana odlingsmetoder på olika brukningsenheter.

Djurens hälso- och sjukvård

Riksdagen har tidigare uttalat att en ökad finansiering med djursjukvårdsavgifter skulle kunna medföra en risk för att enskilda djurägare av kostnadsskäl skulle dra sig för att tillkalla veterinär. En höjning av avgiften ansågs också kunna leda till privatisering av veterinärväsendet.

I propositionen föreslås en avgiftshöjning som beräknas inbringa ytterligare 5 milj. kr. Dessförinnan har jordbruksnämnden undersökt olika metoder för att åstadkomma att finansieringen av djurens hälso- och sjukvård i ökad utsträckning blir en angelägenhet för djurägarna. I motsats till den tidigare föreslagna avgiftshöjningen förefaller oss den nu aktuella höjningen kunna accepteras utan någon risk för att distriktsveterinärorganisationen skall brytas sönder.

Vi anser att en ordentlig översyn bör göras av distriktsveterinärorganisa-

tionen såväl vad avser finansiering som övrig organisation. Det synes oss inte osannolikt att djursjukvården åtminstone i vissa delar av landet kan ombesörjas av privatpraktiserande veterinärer, medan detta troligen är mindre sannolikt i andra delar av landet, t. ex. i Norrland.

Skördeskadeskyddet

Regeringen har inte heller i denna proposition lagt fram några förslag till permanent lösning av skördeskadeskyddet. Vi tvingas därför upprepa kravet på att regeringen måste presentera förslag i detta avseende för riksdagen.

Jordbrukspriserna och u-landsbiståndet

I propositionen föreslås att de kvantiteter spannmål som behövs för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten skall ingå i den prisreglerande volymen. Detta innebär i klartext att SIDA skall betala inhemskt avräkningspris för det vete som utgör Sveriges bidrag till dels 1980 års konvention om livsmedelshjälp, dels Internationella beredskapslagret av livsmedel för katastrofinsatser. Hittills har SIDA avräknat mot världsmarknadspriser, och vi anser att det även i fortsättningen skall vara principen.

Det svenska priset ligger ca 40 % högre än världsmarknadspriset och vi betraktar detta förslag som en ren bokföringsteknisk finurlighet som regeringen tar till för att slippa belasta budgeten med det av riksdagen beslutade anslaget till u-landsbistånd.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnadskompensation per den 1 januari 1986,
2. att riksdagen avslår förslaget om finansieringssättet för statens delansvar för kostnaderna för spannmålsöverskottet,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag om användningen av medlen från gödsel- och bekämpningsmedelsavgifterna i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om djurens hälso- och sjukvård,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skördeskadeskyddet.

6. att riksdagen avslår regeringens förslag om finansieringen av kostnaderna för de kvantiteter spannmål som åtgår för att uppfylla Sveriges utfästelser i det internationella samarbetet mot världssvälten.

Stockholm den 23 maj 1985

BÖRJE STENSSON (fp)

LARS ERNESTAM (fp)

ULLA ORRING (fp)